

ЧЕРНІГІВ: ПІВТОРА МІСЯЦІ ПІД ОБСТРІЛАМИ

Мене звати Сергей Карась, і я українець. Українець... Росії.

Так, хоча я народився у Гусь-Хрустальному (це Владімірська область, на той час РРФСР) – рівно за 13 місяців до оголошення Україною Незалежності, за національністю я завжди вважав себе українцем, бо мій прадідусь – Григорій Карась, був із села під Волновахою (а це вже на Донеччині).

З 19 грудня 2016 року я живу у Чернігові. Тут я провів і весь той час, що російські окупанти намагалися захопити місто.

Перші дні: обстріли, дах та шини

24-го лютого вранці я прокинувся десь о пів на шосту (при тому, що зазвичай на роботу вставав о сьомій): було чутно далекі вибухи й таку ж далеку сирену (чи сирена мені почулася?). Пішов дивитися телевизор. Не почувся. Почалася війна.

На роботу ми з дружиною вже не виходили. Трохи походили по кварталу, купили якісь харчі (просили мати запаси на 3 дні, й на 3 дні в нас точно вистачить), подивилися на черги у банкомати й не стали знімати: все ж буде добре, та й влада знімати не радить.

Але вже незабаром я опинився у підвалі. Не дивлячись на те, що у цьому будинку я жив всі останні 5 років, у підвалі я був вперше. І ночував теж вперше. З'ясувавши, що носити у лютому лише одні штани – зайве піжонство.

Ночували ми у підвалі, бо «прилітати» на наш район почало одразу. Тому наступного, 25-го лютого, я вирішив полізти на дах та пошукати мітки (за цими мітками могло проводитися бомбардування нашого дому).

Ще 23-го лютого в мене були проблеми з коліном (дві операції на меніску), останні дні перед війною болів шлунок, і я завжди боявся висоти. Проте все це залишилося позаду: організм мобілізувався, і по хитким сходам ми опинилися на даху. Одному лізти не хотілося, а напарника собі заледве знайшов: чоловіки, які жили у сусідніх під'їздах, відмовлялися лізти на дах: небезпечно, мовляв, боїмося. Міток, до речі, ми не знайшли.

Але снаряди лягали все ближче до нашого дому (потім дізнаюся, що 25-го обстріляли майже усі будинки на сусідній вулиці), і чи захоплять нас, чи вже захопили – зрозуміти було складно. Сидіти без зброї у підвалі – це почуватися жертвою. Тож у внутрішню кишеню зимової куртки поклав тупуватий кухонний ніж, щоб, якщо що... (Що б зробив, «якщо що», на щастя та завдяки ЗСУ, я не дізнався, а з ножом у кишені проходив, поки не зняв зимову куртку).

У підвалі вже був «аншлаг». Тут були й ті сусіди, яких я знав, і ті, котрих не знав, і навіть ті, про існування яких не здогадувався.

День на четвертий (чи, мо, вже п'ятий) ми вперше вибралися у магазин. Стояти довелося величезну, 1,5 годинну чергу на вулиці, зате у магазині був якийсь вибір і можна було розрахуватися картою. У тій черзі почув від пенсіонерки, що тепер вона буде принципово спілкуватися лише українською, бо російська – мова окупантів, їй огидна. Це було єдине висловлювання на підтримку української, яке я чув.

Тоді ж написав своїй старій знайомій (з нею, щоправда, тільки в Інтернеті, ми спілкувалися більше 10 років) з Нурлату (це місто у російському Татарстані):

«Ми с женой сейчас вместе сидим под обстрелами русских братушек. Сделай хоть что-то, чтобы эта война прекратилась: подпиши петицию против войны, выйди на пикет. Хоть что-то. Путин – ... [не сповна розуму], он может ... [вдарити] ядерным оружием. Тогда никто в стороне не останется.»

Вона відповіла:

«Привет, для чего ты мне это прислал?»

Дійсно. Нащо?..

Не дивлячись на обстріли, ми намагалися допомагати теробороні: майже весь наш двір (а у дворі – три будинки) викопував шини для блокпостів; як тільки дізнався, де в нас найближчий волонтерський пункт – відніс туди свої теплі речі: зимову куртку, такі ж взуття та шкарпетки, навіть туалетний папір, залишившись лише у тих куртці та черевиках, які на мені. Що зробиш? Для перемоги це не велика ціна.

А під час однієї з рідкісних вилазок у квартиру записав відео, в якому відмовлявся від російського громадянства та звертався до найбільшої діаспори українців у світі – до українців Росії з проханням не мовчати та зупинити війну:

Розшифровка відео «Русские, прекратите войну!» від 6 березня 2022 року:

(Підпис під відео: «Обращение к русским солдатам, которые в качестве оккупантов пришли на украинскую землю и убивают мирное население, от гражданина России, которого русские обстреливают в Чернигове»).

«Доброе утро. Меня зовут Сергей Карась, я родился в России и 25 лет, до декабря 2016-го года, жил в России. Как видите (показує на російський паспорт у руці – прим.) я до сих пор являюсь гражданином России. В России я учился, в России я жил. Я ещё даже помню: когда мы учились в школе, мы ходили к ветеранам Второй мировой войны, Великой Отечественной, и тогда наш главный посыл был, всё-таки: “Спасибо Вам за то, что у нас сейчас мир. Никогда снова”. Тогда ещё не было вот этих вот наклеек, знаете, на машину с надписью “41–45. Можем повторить” – тогда ещё мы хотели мира. Сейчас я нахожусь в Чернигове. Идёт 11-й день войны. 11 дней назад россияне напали на Чернигов. 11 дней назад тут было тихо, тут было мирно: 23 февраля мы сидели с моими коллегами: они пили шампанское, я – ел шоколадку, никто не думал, что завтра мы проснёмся от канонады взрывов. Но, тем не менее, война началась. Мы сидим в подвалах, нас бомбят. “Героическая русская армия”, буквально в нескольких метрах от моего дома, уже “победила” детский сад. Уже “победили” несколько квартир: туда попали “Грады”. Оказалось, что это ещё не самое страшное, потому что последние три дня нас бомбят с самолётов. Что такое слышать, когда над тобой пролетает самолёт (особенно ночью)... я не пожелаю никому. Хотя, на самом деле, я желаю, чтобы также боялись пилотов российских самолётов и того, что их будут бомбить, родственники этих пилотов. После этого: после того, как нас начали бомбить уже авиацией, “доблестная российская армия” “победила” черниговскую детскую стоматологическую поликлинику, “победила” областной молодёжный центр, “победила” школу... Детям в Чернигове больше нигде лечить зубы. Нет одной школы (садики, кстати говоря, двух)... Уже разбомблены несколько жилых домов. Я думаю, что не все знают, сколько именно сейчас жертв среди **мирного** населения. Русские бомбят именно мирное население. Русские бомбят мой район, русские бомбят город, в котором я живу последние 5 лет. И, в конце концов, русские бомбят, по крайней мере, одного гражданина России – меня. Меня бомбят русские. Те, с кем нас объединяет вот этот паспорт (знову показує російський паспорт у руці – прим.). Я не хочу, чтобы он нас объединял. Я не хочу. Я официально заявляю, что я – Сергей Карась, больше не хочу быть гражданином России (рве російський паспорт на відео – прим.), не хочу иметь с вами ничего общего. Я вас проклинаю. Я прошу вас: не убивайте мирное население, оккупанты. Русские, вы – оккупанты. Сдавайтесь. Переходите под контроль украинской армии. Не убивайте мирное население. Ради чего? Тут вас никто не ждёт. Абсолютно. Те, кто сидят со мной в подвале (русскоязычные, кстати говоря, в большинстве своём) – они не хотят быть русскими. Им не нужна тут Россия. Никому тут не нужна Россия, вас не ждут. Вы тут никого не защищаете. Вы только нападаете. Вы – оккупанты.

Тепер я звертаюся до українців Росії: я, як і ви, є українцем за національністю – ось моє посвідчення закордонного українця (тепер показує у камеру посвідчення закордонного українця – прим.). Українці Росії – це найбільша українська діаспора у світі: нас майже два мільйони. І зараз нам потрібні ви. Я знаю, що ви боїтеся, я знаю, що в Росії дуже небезпечно виступати, висловлювати свою думку. Особливо зараз. Але, досі мовчати! Зараз іде винищення нашої нації: українців. Росія винищує українців. Росіяни винищують українців. Русські винищують українців. Кожного дня. Потрібно це зупинити. Робить те, що у ваших силах: виходьте на протести. Як показали дії останніх днів, російська армія вже у прямому сенсі обстрілює Запорізьку атомну електростанцію. На жаль, “ядерна весна” – це цілком реально. Дванадцять днів тому я не вірив, що може бути війна у Чернігові. Зараз у Чернігові війна. Тепер я вірю, що тут може бути й «ядерна весна». Тільки “ядерна весна” буде не тільки тут, вона буде також і в Росії, вона буде в усьому світі. Вам не вдасться відсидітися. Виходьте на протести! Робить хоч щось! Робить! Вас майже два мільйони. Два мільйони українців Росії. Так, ви розрізнені, так, з вами ніхто не рахувався ані в Україні, ані в Росії, – ніколи. Час це змінювати!

Й насамкінець я звертаюся до Володимира Олександровича Зеленського: Володимире Олександровичу, я ще у листопаді 2020-го року подав заяву на отримання громадянства України. Як бачите, на відміну від того ж громадянина України Жуніора Мораеса (екс-нападник донецького “Шахтаря” та збірної України, який після початку широкомас-

штабного вторгнення Росії ввійав з України, щоб грати за бразильський «Корінтіанс» – прим.), я досі в Україні, я в Чернігові. Але, на жаль, я досі громадянин Росії, я не громадянин України. Я не хочу вмирати громадянином Росії. Я в принципі не хочу вмирати, але, якщо що... Коротше кажучи, я прошу Вас... Я знаю, що у Вас зараз дуже багато проблем, більше, ніж їх було раніше, але я дуже прошу Вас: надайте мені українське громадянство. Краще бути людиною без громадянства, ніж громадянином Росії. Але все ж, краще під російськими обстрілами бути українцем.

Слава Україні! Слава нації! Слава ЗСУ!»

(Підпис під відео: Мабуть, хтось запитав: чому ж я досі залишався громадянином Росії? Це питання варто переадресувати президенту Зеленському (тільки президент своїм указом може надати громадянство), бо документи для отримання українського паспорту я подав ще у 2020-му році).

Що відбувається?! Темрява та пекло

11 березня 2022 року. Пам'ятний день. Цього дня російські окупанти розбомбили стадіон імені Гагаріна (представники російської авіації знищили арену імені найвідомішого російського пілота-випробувача – ось така «дерусифікація»): стадіон, який мені став майже рідним, бо тут я бігав-тренувався, тут сидів у радіо-рубці, слідкуючи за тим, як чернігівська «Десна» виходить в Українську футбольну Прем'єр-лігу, тут брав інтерв'ю в одного зі своїх улюблених футболістів, колишнього гравця московського «Динамо» – Дениса Скепського. І все. Стадіону немає.

А трохи згодом ми опинилися у «кам'яній добі»: спочатку зникла вода, потім потухло світло, а незабаром зникнув і мобільний зв'язок. Ми опинилися у, м'яко кажучи, не дуже чистому з санітарної точки зору, підвалі у темряві та під обстрілами.

Наступного разу світло в нас з'явиться майже через місяць – 6 квітня. А вода – ще пізніше.

Ще якийсь час, поки не сів старий кнопковий телефон, ми слухали радіо. Але заряду було мало, по-суті там майже нічого не казали, а про Чернігів – й поготів. Щоправда, ми встигли почути, що Дмитро Суярко – біатлоніст з Чернігівщини, став паралімпійським чемпіоном. Десь на цьому телефон остаточно «вмер».

Якийсь час вода була у підвалі сусіднього будинку (хоча сусіди не хотіли її нікому наливати: лічильники!), потім зникла й там.

Коли закінчилося те, що поналивали у різні відра, ми вирішили ризикнути: збігати у ЖЕК та попросити, щоб нам привезли воду та щось, щоб пробити туалет (він дуже швидко забився). Напевно, для тих, хто не був на війні, це може здатися смішним, але... Але до ЖЕКа від нас метрів 100. Проте під обстрілами це здається дуже далекою відстанню, бо ти не знаєш, чи зможеш добігти до пункту призначення живим.

Ми добігли. Але ЖЕК був зачиненим, і там не було жодного оголошення чи інформації: як нам зв'язатися з владою?

До речі, гуманітарну допомогу за березень ми бачили двічі: одного разу на зупинку приїхала машина, і, якщо б не сусіди, ми б не здогадалися, що там роздають хліб: по три одиниці в руки. А потім привезли вже у двір: чотири помідори та суп у банці (настільки «смачний», що блювотиння складно було стримати, але війна: стримали та з'їли).

В нас влучили

Це було 16-го березня (приблизно, бо дні перетворилися на день бабака). На той час в нас майже не було газу (світла, зв'язку та води не було з 11-го березня, а про опалення ми вже й не згадували): щоб закип'ятити чайник, треба було годину сидіти вдома та незважати на обстріли. Тож ми будували мангал біля під'їзду. І знову почалося бомбардування.

Цього разу прилетіло в наш будинок. Не в наш під'їзд – в нас тільки деякі вікна повилітали. Але я стояв, схоже, занадто близько до дверей підвалу й, зі дзвоном у вухах, і того, що після цього дня в мене почав стрибати тиск, підозрюю, що то могла бути легка контузія. Втім, це лише підозри – до лікаря під обстрілами не підеш.

А нам ще пощастило, бо цього дня влучило у всі три будинки нашого двору. В одному з них заживо згоріла жінка. «Зате»... зате той будинок відключили від газу й у нас з'явився нормальний напір: можна готувати.

Як збагнути людей?..

Яскравих спогадів багато. І про те, як міна влучила у чергу за хлібом (за 150 метрів від нашого будинку) і там загинули наші сусіди, і про те, як, повертаючись з річки з водою (3 кілометри в один бік), потрапили під обстріл й опинилися у чужому підвалі з тітоньками-пенсіонерками, які були впенені: стріляють по них, бо вони ж ішли на пошту за пенсією, і про те, як ти почуваєш себе «сліпим», бо не маєш доступу до інших джерел інформації,

крім «одна бабця сказала» (ОБС, якщо коротко). І про те, як ціни на олію та сірники підстрибнули з 37 до 120 гривень (це – олія), й з 5 до 30 гривень (сірники), та й купити щось можна було тільки за готівку (а ми ж її не знімали), і, звісно, тільки якщо виберешся живим зі свого району – бо біля нас всі магазини зачинилися – самовбивць нема...

Біля цих воріт стояла черга за хлібом, в яку влучив російський снаряд. Щонайменше 14 загиблих. Фото автора, 10 квітня 2022 р.

Але згадати хотілося б дві історії:

Це був вечір 19-го березня. Присмерки. Ми стояли на вже майже традиційних «зборах під під'їздом» (перед комендантською годиною всі виходили подихати повітрям) і обговорювали новину (від ОБС, звісно): Путін поставив завдання за будь-яку ціну взяти Чернігів до 21-го числа.

«Та хай вже нас окунують! Хоч інтернет з'явиться. Ось в мене подружки з Херсону, їх окупували й все гаразд, на мітинги ходять, фоточки постять», – видала сусідка років 27...

Як?! От як у неї вклалося в голову, що «окупація – хорошо»?! Я не знаю. Але вже наступного дня сусідка, разом з мамою та котом, виїхала (у під'їзді залишилися жилими 5 квартир з 15). У Курськ, до окупантів, чи в Швейцарію – до цивілізації?.. Сусідка не повернулася, тож відповіді немає досі.

А ще у Чернігові стало більше російської мови та... «рублів». Ні, нас не окупували, і рублі (ані російські, ані білоруські) не були поширеною валютою. Проте чомусь у війну майже всі оголошення: на державних установах, магазинах стали писати російською, і майже під час кожної вилазки у магазин ти чув, що хтось щось купив за «100 рублів». Причому чув ти це навіть від молодих (20–25 років) людей, які не застали радянські часи та просто не могли у Чернігові нічого купувати за «рублі». Цьому феномену я навіть присвятив окремих вірш (поки не було світла, став писати «Підвальний цикл»):

Українська мова

Захисний механізм не працює:

«Света нет, воды нет»¹,

Захисний механізм не працює:

«Рыбные палочки есть, нет сигарет»²

Захисний механізм не працює:

«Гнилые бананы по 40 рублей»³

Захисний механізм не працює:

«Район разбомбили. Ещё супа налей»⁴

Захисний механізм – це мова.

Rußland – це не Fäterland для нас.

Захисний механізм не працює.

Клубнікі не врем'я, полуниці час

¹ Напис на відділі ДСНС.

² Напис на магазині біля нашого будинку.

³ З розмови 20–25-річних чернігівців у черзі.

⁴ З розмови літньої пари у тій же черзі.

Цікавий для російської прокуратури, і не цікавий для української влади

Російські війська відступили від Чернігова на початку квітня, втім, ми про це не здогадувалися – вперше світло та якийсь зв'язок у нас з'явилися 6 квітня. Тоді ж я дізнався, що з 1-го квітня, де-факто, безробітний, бо до кінця війни роботодавець призупинив дію трудового договору в односторонньому порядку (вчора забрав речі з зачиненого офісу), але й отримати від України допомогу у 6,5 тисяч гривень я теж не встиг: подати заявку треба було до 31-го березня, і нікого не цікавить, що у цей час ми були під обстрілами та без зв'язку.

Отримав я й відповідь від Офісу президента України щодо набуття мною українського громадянства: «опрацювання таких звернень та запитів відкладено до закінчення воєнного стану». Зате мені побажали здоров'я та мирного неба (що виглядало як знуцання, бо 30-го березня – цим днем датована відповідь, нас бомбили й миром у небі не пахло).

Зате, як мені написали знайомі, тепер моя сторінка у «ВКонтакте» (там я виклав згада-не відео з закликом до українців Росії) заблокована на території РФ за рішенням російської прокуратури. Що ж, не цікавлю президента України, то хоч російські прокурори зацікавилися...

Так мою сторінку у «ВКонтакте» бачать користувачі з Росії.

Djohnni Karasy

Я тут зрозумів, що так...

Этот материал заблокирован на территории РФ согласно требованию Генеральной прокуратуры Российской Федерации от 24.02.2022 № 27-31-2020/Ид2145-22

Все записи Записи Djohnni

Різна війна

Коли ми ходили по воду (вода потрібна постійно, тож вилазки за нею були найчастішими нашими походами), я з'ясував, що ця війна, навіть у Чернігові, для всіх буде різною. Якщо у нашому кварталі потрапило майже у кожний будинок, то лише за кілометр у людей в цей час був мобільний зв'язок (і навіть якимось заряджені телефони) та цілі вікна: порівняно з ними в нас було пекло. А ось на вулиці Шевченка, біля річки Десна, був розбомблений майже кожен будинок: пробиратися доводилося між воронок, обірваних проводів та згорілих легкових автовок. І тут вже здавалося, що в нас усе гаразд, бо пекло явно було тут.

На початку лютого 2022-го року (ще до того, як у Чернігів прийшла Широка війна) місцевий підприємець вирішив провести ребрендинг крамниці. Диво, але російські обстріли її не заділи. Певно, написана правда... Фото автора, 15 квітня 2022 р.

Ну, а в Росії спогади від цієї війни різняться на 180 градусів. Моя знайома з Нурлату, якій я, вже після відновлення в нас зв'язку, написав про те, як російський снаряд вбив 10-річного сина мого знайомого, відповіла:

«Насилуют убивают ты сначала узнай кто кого и не надо меня туда преплетать! Я не чего плохого ни кому не сделала понятно! Это не я там насилую и убиваю я такой же простой человек от которого мало что зависит!!!! Больше нет дружбы после таких слов мне нет смысла с тобой общаться!», – й додала «залізобетонний аргумент», – *«Война убивают а ты я смотрю онлайн на компе сидишь значит есть интернет что бы рассылать пропанду!!!!».*

Тож цю історію, мою історію, яку ви тільки що прочитали, звичайні росіяни вже вважають пропагандою. Цікаво, чи згадала б мене моя знайома, якби мені пощастило трохи менше й я не дожив до того, щоб написати цей матеріал? Схоже, навряд чи.

Україна переможе, і українці виживуть. А ось з росіянами нам, схоже, дійсно сенсу спілкуватися вже нема. По-менш, до перемоги та обговорення репарацій. Це кажу вам я – українець Росії.

У Чернігівській області закінчилася чергова повітряна тривога. Живемо.

*Розстріляний росіянами майданчик дитячого садочку.
Фото автора, 12 квітня 2022 р.*

*Торгівельний центр, вищент знищений під час російського бомбардування Чернігова.
Фото автора, 8 квітня 2022 р.*